

5.3 Prijímanie kandidátov, vzdelávanie a štúdiá

Ak boli prví kapucíni takmer bez výnimky františkáni z radov observantov, ktorí hnaní horlivosťou po reforme prestúpili do nového spoločenstva, tak sa od r. 1535 s rastúcim počtom vstupov stalo uvedenie do rehoľného života naliehavou výzvou. Kronikári rozprávajú o kandidátoch najrozličnejšieho pôvodu a života: mladí ľudia s nábožnou horlivosťou ako Félix z Cantalice, učenci ako Bernardín da Monte dell'Olmo a Angelo d'Asti, suroví vojaci ako Battistone da Faenza, zbojníci ako Pietro da Mazzara. Noviciát – čas skúšky a zácvik do života prísneho pokánia, modlitby a práce – trval jeden rok. O jeho priebehu, vstupujúcich novicoch a význame štúdií podávajú správu Bernardino da Colpetrazzo, Mattia da Said a Paolo da Foligno:

2697 Pánu, Bohu sa zapáčilo, že v tridsiatych rokoch ustúpili vojny, morová nákaza a hlad. Vtedy prešiel veľký počet bratov k svätej reforme. Mnohí pochádzali z rádu františkánov: neboli to len jednoduchí a nevzdelaní, ale aj veľké množstvo vysoko vzdelaných a svätých mužov žijúcich v materskom ráde. V dôsledku toho vztýčila naša úbohá kongregácia pred svetom hlavu, pretože príchodom týchto bratov a ich kázňami sa stala známou všade na svete, celkom zvlášť u prelátov svätej Cirkvi.

(Bernardino II, 258)

2699 [Už Francesco da Jesi vravieval]: Nestačí pozeráť na dobrú vôľu mladých uchádzačov. Tí, ktorí sú skutočne mäkkí, veľmi mladí, slabí, chorí atď., sa nesmú prijať, pretože sa inak zaviažu k niečomu, čo nemôžu dodržať: chodiť naboso, byť chatrno oblečení, často sa postiť a znášať všetky námahy, ktoré rád ukladá kvôli chudobe.

(Bernardino III, 79)

2700 [Laický brat Giustino da Panicale] zvykol vždy hovorievať: „Čo si chceme počať s toľkými obydliami? Núťte sa k tomu, aby ste prijímali len málo bratov a uspokojili sa len so štyrmi miestami, v ktorých teraz bývame. Pokiaľ je nás málo, zachovávanie reguly zostane. Keď sa kongregácia početne rozrastie, neodvratne pôjde v ústrety zániku, lebo v každej dobe bolo skutočných Božích služobníkov len málo. Nesmie sa stať, že vznikne ďalší pohodlný rád. Kto chce žiť pohodlne a bývať v pekných kláštoroch, nech vstúpi do iných rádov a u nás nech zostanú tí, ktorí chcú žiť podľa strohého dodržiavania reguly chudobne a pokorne [...]. Kto chce žiť pohodlne, nech sa práce k Zoccolanti; u nich sú už pripravené tomu zodpovedajúce príbytky bez toho, aby sa museli stavať nové ...“.

(Bernardino III, 434)

2701 Brat Battista sa narodil vo Faenze, v meste cirkevného štátu provincie Bologna, ako dieťa počestných rodičov. V mladých rokoch vykonával vojenské remeslo a za čo si zaslúžil veľkú úctu a šťastie. Stal sa plukovníkom vojvodu z Urbina a preslávil sa ako „kapitán Battiston z Favenzy“. Bol zručným a vynikajúcim mužom. Obstál vo veľkých skúškach. Okrem iného sa o ňom rozprávalo, že mal, neviem, v ktorom meste, úplne sám ubrániť mestskú bránu pred celým vojskom. Bol mužom tak drsného pohľadu, až sa každý, ktorému pozrel do tváre, zľakol. Dokázal schytiť chlapa za opasok a len jednou jedinou rukou ho celú dobu držať vo vzduchu. Dotknutý však Duchom Svätým sa rozhodol zanechať všetku márnosť sveta a stať sa mníchom. Povedal si: „Battista, dopustil si sa mnohých hriechov a slúžil si v úplnej vernosti Zlému a hľadaniu svetskej

slávy. Ak sa chceš ešte zachrániť, musíš konať pokánie a zvyšné dni života, ktoré ti ešte zostávajú, stráviť v úplnej horlivosti v službe Bohu“. Takto sa odpútal od elegantného života a prijal habit v kongregácii kapucínov. Dostal nadmieru prísneho magistra; keď magister zbadal pred sebou novica s tak tvrdým výrazom pohľadu, chvel sa tiež [...]. Bolo potom obdivuhodné vidieť, ako radostne Battista vykonával skutky pokánia, ktoré mu magister zadal, až všetci za to ďakovali Bohu a on sám sa zakrátko stal krotkým ako baránok [...]. Zdalo sa to veru ako zázrak vidieť obrovského a hrôzu vzbudzujúceho muža so slzami v očiach bozkávať zem a vykonávať všetky možné druhy skutky pokánia. Keď plačúc skladal svoj sľub, nedokázal nik z prítomných bratov zadržať vlastné slzy.

(Bernardino III, 504-505)

2704 Brat Pietro sa narodil ako syn šľachtických rodičov v Mazzare, v meste na ostrove Sicília.¹ V mladosti navštevoval školu. Avšak po dovŕšení dvadsiateho roku života sa vydal na vojenskú dráhu, počas ktorej sa prejavil ako nadmieru výbušný. Keďže bol i odvážnym a ctižiadostivým mužom, znepriatelil si mnohých a navyše sa dostal do nemilosti dvoru. Nevidiac žiadne východisko utiekol na vidiek a stal sa vodcom zbojníkov. V rôznych oblastiach spôsobil nešťastia, on i jeho druhovia boli všade veľmi obávanými. Tu sa zapáčilo Duchu Svätému vložiť mu do srdca myšlienku zanechať tento zlý život a zvoliť si život v ráde [...]. Preto zaklopal na brány umbrijskej provincie a bol prijatý do kongregácie kapucínov. Jeho obrátenie nadobudlo taký ráz, že každý mohol na ňom rozpoznať vedenie Ducha Svätého [...]. Po nie príliš dlhom čase bol zvolený za provinciálneho vikára pre celú Sicíliu, úrad vykonával s veľkou múdrosťou, pričom bol dobrým príkladom pre ostatných. Prejavoval sa ako nadmieru empatický a láskavý voči bratom. Človek mohol skutočne spoznať, že si ako služobník porozumel so všetkými presne tak, ako si to želal náš svätý otec František [...]. Neskôr sa stal tiež novicmajstrom. Mnohí samozrejme namietali, že to vraj novicom neprinesie žiaden ošoh, lebo bol príliš dobrosrdečný: častokrát, keď si dajaký novic zaslúžil trest, pocítil s mladým mužom pre jeho mladosť taký veľký súcit, že jeho trest prijal radšej sám na seba.

(Bernardino III, 393-396)

2705 Brat Girolamo² pochádzal z lombardského mesta Novara. Bol dieťaťom rodičov z vrstvy vysokej šľachty rodu Avocadri. V útlom veku nadobudol solídne vzdelanie a zavŕšil ho dobrými jazykovými znalosťami. Bol vysokého vzrastu a veľmi elegantnej stavby tela, až takto jemný pripadal nejednému sťa nevesta, a svojim vlúdnyim správaním dával tušiť svoj vznešený pôvod. Približne vo veku sedemnástich rokov sa pod vplyvom pôsobenia Ducha Svätého rozhodol slúžiť Bohu v ráde [...]. Tak sa dostal ku kapucínom. Habit obliekol v Miláne [...]. Keď naši otcovia zbadali jeho bezchybný a svätý život, zverili mu starostlivosť o novicov. A novicmajstrom zostal po celý svoj rehoľný život.

(Bernardino III, 370)

Čo sa týka štúdií (vzdelávania novicov) zachytávajú kronikári počiatočnú zdržanlivosť reformy, ktorá sa vstupom vzdelaných bratov postupne opatrne otvárala.

¹ Pietro La Rocca da Mazzara prestúpil ku kapucínom ako observant. V r.1535 sa stal vojenským kaplánom cisára Karola V. v severnej Afrike. Od r.1549 viedol svoju domovskú provinciu Sicíliu, kde tiež vyučoval novicov. Zomrel r. 1550.

² Girolamo Avogadro (1505-1582) prestúpil ku kapucínskej reforme tiež od observantov.

2706 Bratia nepotrebovali k štúdiu žiadne knihy, lebo ich knihou bol kríž. Len kazateľom bolo povolené niekoľko málo kníh, keď chceli študovať. Tieto však boli k dispozícii všetkým. Veľkým privilegiom bolo mať pre vlastnú potrebu malé vydanie Testamentu.³ Pritom [kazateľom] nebola dovolená žiadna lampa, ibaže v noci pred kázňou, inak nikdy, aby sa zbytočne nemíňalo olejom a mohli sa viac venovať modlitbe než štúdiu. Kto mal niečo študovať alebo si chcel čítať žalmy, odobral sa k lampe horiacej pred Najsvätejšou Sviatosťou.

(Paolo VII, 76-77)

2709 Potom, čo sa [Girolamo z Montefiore]⁴ stal kapucínom, staval sa spočiatku voči študovaniu odmietavo. Vravieval, že keby mali kapucíni [štúdiom] nasledovať svoje povolanie k pokore a modlitbe, tak by im bol Boh poslal vzdelaných mužov. Zdráhal sa, aj keď vo všetkej pokore, i čítať. Keď sa potom stal predstaveným a z vlastnej skúsenosti uznal potrebu štúdií, bol nim priaznivo naklonený a príležitostne si dal i námahu, aby osobne čítal. Na druhej strane starostlivo dával pozor na to, aby štúdiá a študenti ostali obetaví a pokorní.

(Mattia VI, 350-351)

2707 „Mali by ste vedieť, [vravieval Bonaventúra z Montereale]⁵ že každé učenie, každá veda a každé štúdium je nasmerované Bohom na konanie dobra. Len preto treba študovať, aby sa človek sám naučil konať dobro a naučil konať dobro blížneho. Kto si naproti tomu osvojí poznanie bez toho, aby konal dobré skutky, podobá sa tým, ktorí vlastnia vinicu bez plodu dobrého vína. Alebo možno spolu so svätým otcom Františkom povedať: „Poznáme len toľko, ako konať dobro, a nič viac“.

2710 Keď [Bernardino d’Asti] nemohol už kvôli veku vykonávať úrad riadenia kongregácie, zhromaždil v Ríme okolo seba mladých ľudí, aby bol blížnemu aj naďalej užitočný, a preberal s nimi svätú teológiu. Ako som počul rozprávať, vraj asi jedenásťkrát prednášal o Scotovi.

(Bernardino III, 320.185)

3 Knižôčka s textami Nového Zákona.

4 Girolamo Pratelli z Montefiore (približne 1520-1584) bol najprv konventuál a zastával tu učiteľský úrad. V r.1559 sa pripojil ku kapucínom. Pre svoje vynikajúce vzdelanie a múdrosť sa zúčastnil koncilu v Tridente, ako kapucín sa stal čoskoro provinciálom Marky, r.1564 generálnym definítorom a r.1570 generálnym prokurátorom, aby bol napokon r.1575 zvolený do čela rádu. V r.1578 bol potvrdený na ďalšie trojročné obdobie a zomrel v apríli r.1584.

5 Niekdajší gvardián kláštora observantov v Cibottole v hornom údolí Tiberu sa r. 1530 pridal do kruhu mladej reformy. K jeho citátu: Legenda Perusina 74.